

TECHNISCHE FICHE VVSG-VERKIEZINGSMEMORANDUM

Fiche	Initiatieven rond de versterking van de sociale cohesie
Hoort bij strategisch dossier	<i>SD3: samenleven in diversiteit</i>
Korte omschrijving	Er is nood aan de versterking van de sociale cohesie. Een gebrek eraan wordt in de eerste plaats door de lokale besturen gevoeld. Omdat oplossingen niet gevonden worden in 1 beleidsdomein of 1 overheidsniveau, vraagt de VVSG een breed pakket aan initiatieven, gedragen door de federale overheid, Vlaanderen, de lokale besturen en maatschappelijke actoren. De VVSG vraagt een structurele aanpak rond dit thema.

Wat ?

Samenleven in diversiteit gebeurt in de eerste plaats lokaal, in de straat, in de wijk, op school, op kantoor: daar waar mensen elkaar ontmoeten en in interactie treden. De lokale bestuurders staan op de eerste rij om de toenemende superdiversiteit en hyperdiversiteit¹ te kanaliseren. Hoe kan je komen tot een buurt waar het voor ieder goed samenleven blijft. Er is nood aan een beleid dat structureel inzet op meer sociale cohesie in de lokale gemeenschap en ontmoeting tussen diverse groepen. Dit vraagt inspanningen van de lokale besturen, maar heel wat structurele sleutels situeren zich bij de andere overheidsniveaus.

Dagelijks botsen we op voorbeelden van een samenleving die verhardt. Meer ouderen die vereenzamen, jongeren die de weg kwijt zijn in de complexe samenleving, hoogoplopende debatten over verschillende waarden, normen en visies, beroepsgroepen die getroffen worden door de globalisering, robotisering en AI, discussies over de plaats van migranten, polarisering op sociale media, segregatie in buurten, het wantrouwen in de democratische instellingen, individuen die zich vanuit een religieus extremisme gewelddadig af zetten tegen de samenleving,...

Het versterken van de sociale cohesie is een zeer complexe opdracht, die onmogelijk door 1 administratie of minister kan worden gerealiseerd, en ook niet door 1 overheidsniveau. Kernidee is om via een brede aanpak een complex maatschappelijk probleem aan te pakken, niet vanuit ambtelijke kokers. Vandaag werken Vlaamse administraties vaak met aparte projecten en actieplannen naar dezelfde doelgroepen, zoals de gemeenten en steden, terwijl de maatschappelijke realiteit om veel meer coördinatie vraagt. Er zijn aparte Actieplannen rond Armoede, Integratie, Radicalisering, Intern Diversiteitsbeleid en Gelijke Kansen, enz. In feite is de rode draad in die plannen het versterken van de sociale cohesie, zorgen dat iedereen

¹ Superdiversiteit verwijst niet alleen naar een toename van diversiteit in herkomstlanden van migranten, maar ook naar verschillen in religie, juridische status, migratiemotieven, migratiekanalen, gender en verblijfsduur, en de samenhang en wisselwerking tussen al deze kenmerken. Met hyperdiversiteit wordt benadrukt dat zowel tussen migranten als niet-migrantengrote verschillen bestaan in termen van attitudes (bijvoorbeeld zeer religieus of niet), ruimtelijk gedrag (gebruikmaken van de buurt of niet) en leefstijl (de een is bijvoorbeeld meer op een stedelijk leven gericht dan de ander). Uit De wereld in een stad: migratiediversiteit en stedelijk beleid in Europa, 2018.

erbij hoort en zich deel voelt van de samenleving. Hier liggen synergiemogelijkheden en kansen tot een focus van beleid en middelen. Naast integratie binnen de Vlaamse overheid geldt dezelfde vraag naar de federale overheid (veiligheid, migratie,...).

Hoe ?

- **We vragen de aanstelling van een Opdrachthouder Sociale Cohesie die een pakket aan initiatieven voor de versterking van de sociale cohesie uitwerkt en aanstuurt.** Hij/zij kan opereren op een overkoepelend niveau. Het belang van een programma zit vooral in de transversale aanpak: 1) voor Vlaanderen gaat het om een Vlaams-brede aanpak, met een inkanteling van de huidige transversale Vlaamse actieplannen voor kwetsbare groepen*, 2) uitwerking en de toepassing van het plan door de federale, Vlaamse én de lokale overheden, 3) ook de cruciale maatschappelijke spelers worden betrokken. Het is meer dan wat entiteiten sowieso al gepland hadden.

**: inkanteling van bestaande plannen zoals het Integratiebeleidsplan, het Integratiepact (nu door het Minderhedenforum), het Armoedeplan, het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, het Ouderenbeleidsplan, het Interne diversiteitsplan voor het personeel van de Vlaamse overheid, het Gelijke Kansenplan, het plan ter Preventie van Radicalisering en Polarisering.*

- De maatregelen vormen een **onderdeel vormen van het Duurzaamheidspact** dat de VVSG voorstelt (zie memorandum). De maatregelen dienen ook te kaderen binnen het lange termijn plan van de Vlaamse Regering 'Visie 2050' en overstijgt op die manier het perspectief van 1 regeerperiode. Budgetallocatie gebeurt in de eerste plaats policybased: op basis van scherpe beleidsdoelen financieren de opdrachtgevers specifieke projecten. We vragen een 'project based' aanpak beperkt te houden: Vlaanderen lanceert vandaag te vaak brede projectoproepen waarbij de disparate projecten na enkele jaren weer stilvallen. Dit maakt geen structurele en duurzame transitie mogelijk.
- De werkmethode is die van een **netwerkorganisatie, met co-creatie, een participatieve opstelling, experimenteerruimte, en het voorzien van regelluwe zones. De verschillende overheden maken samen het beleid, met betrokkenheid van maatschappelijke actoren.** Het accent ligt op de uitvoering van het beleid via programma- en projectmanagement, niet op de productie van papier.
- De initiatieven moeten ingrijpen op diverse beleidsdomeinen om succesvol te zijn: **een integrale en transversale aanpak is noodzakelijk.** We geven hierbij een idee op welke velden het beleid en acties zouden moeten inspelen:

Acties spelen in op **4 soorten 'kapitaal'** waarmee een persoon 'grip' op zijn/haar leven ervaart:

1. Economisch kapitaal: inkomen, vermogen, job,...;
2. Persoonkapitaal: fysieke, mentale, esthetische eigenschappen;
3. Cultureel kapitaal: communicatieve vaardigheden, smaken en voorkeuren, etiquette, culturele kennis, reputatie,...;

4. Sociaal kapitaal: netwerk van familie, vrienden, kennissen,...

Wie meer van deze hulpbronnen heeft, is beter in staat om eigen wensen en idealen te verwezenlijken, maar kan ook beter omgaan met een veranderende omgeving.

De context heeft een invloed op de sociale cohesie, via 4 niveaus:

1. **Sociaaleconomische** ontwikkelingen
 - Globalisering/ robotisering
 - Europa
 - Flexibilisering arbeidsmarkt
 - Hervormingen in de verzorgingsstaat
 - Kansenongelijkheid onderwijs
 - Arbeidsmarktdiscriminatie

2. **Maatschappelijke** ontwikkelingen
 - Terrorisme en anti-islam sentimenten
 - Emancipatie van culturele uitingen
 - Segregatie (fysiek, hyperdiversiteit)
 - Verliesgevoelens/ gevoeld gebrek aan perspectief
 - Gescheiden werelden in het onderwijs

3. **Politiek-institutionele** ontwikkelingen
 - Maatschappelijk/ politiek onbehagen & verlies aan perspectief
 - Grote steun voor principe democratie
 - Maar ook versterkte antidemocratische tendensen
 - Buitenlandse inmenging
 - Ontevredenheid/ wantrouwen politieke elite
 - Vertrouwen in rechtstaat/ aanvaarding autoriteit handhavers
 - Polarisatie in nationale politiek

4. **Perceptie en communicatie**
 - Framing
 - Hedendaagse communicatie:
 - vluchtiger
 - anoniemer
 - minder goed doordacht
 - info uit beperktere bron
 - taalgebruik harder